

Förorenade områden och ansvaret kring båtklubbar

cathrine.lundin@naturvardsverket.se

anna.rolf@naturvardsverket.se

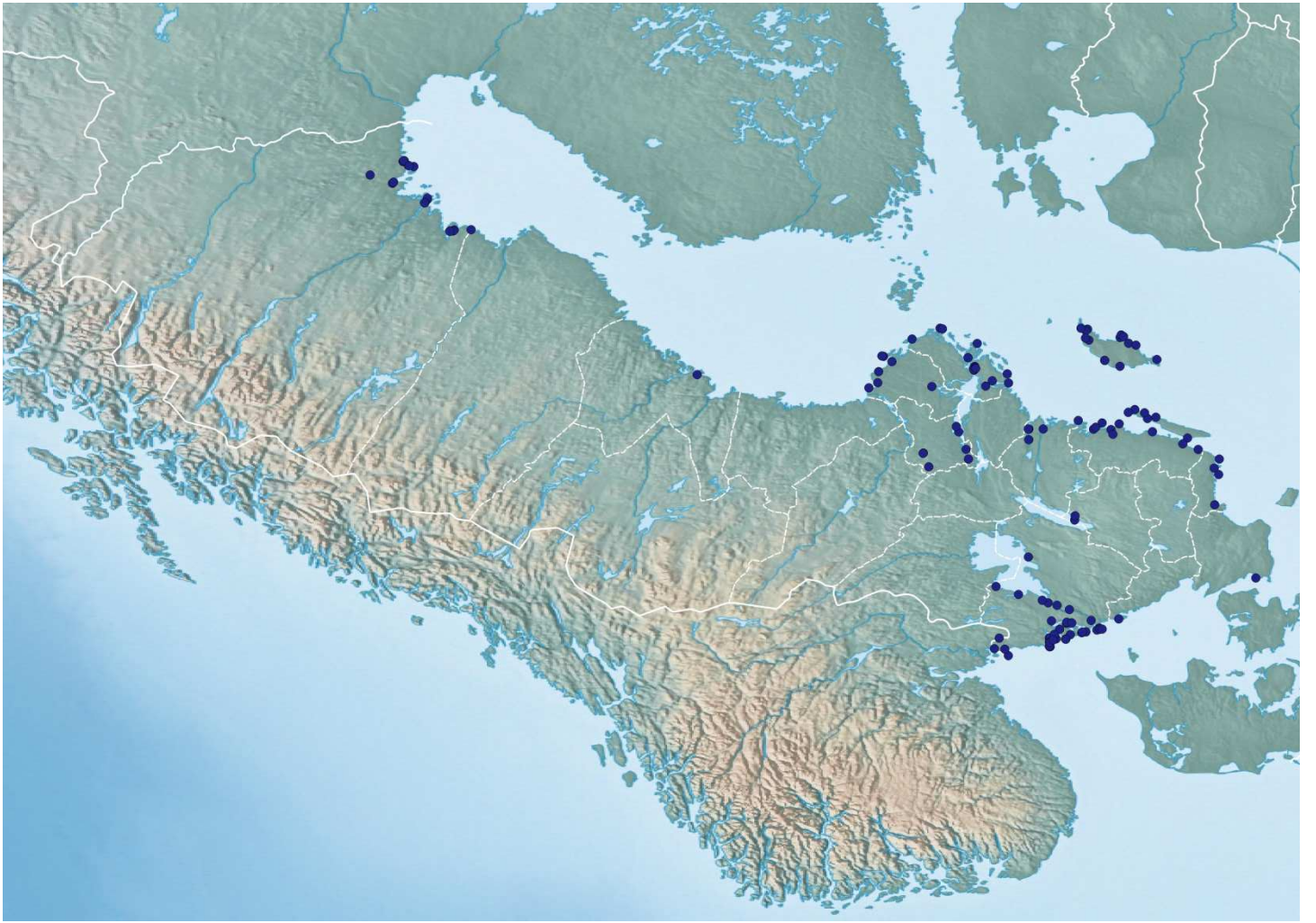

Foto: Daniel Martini

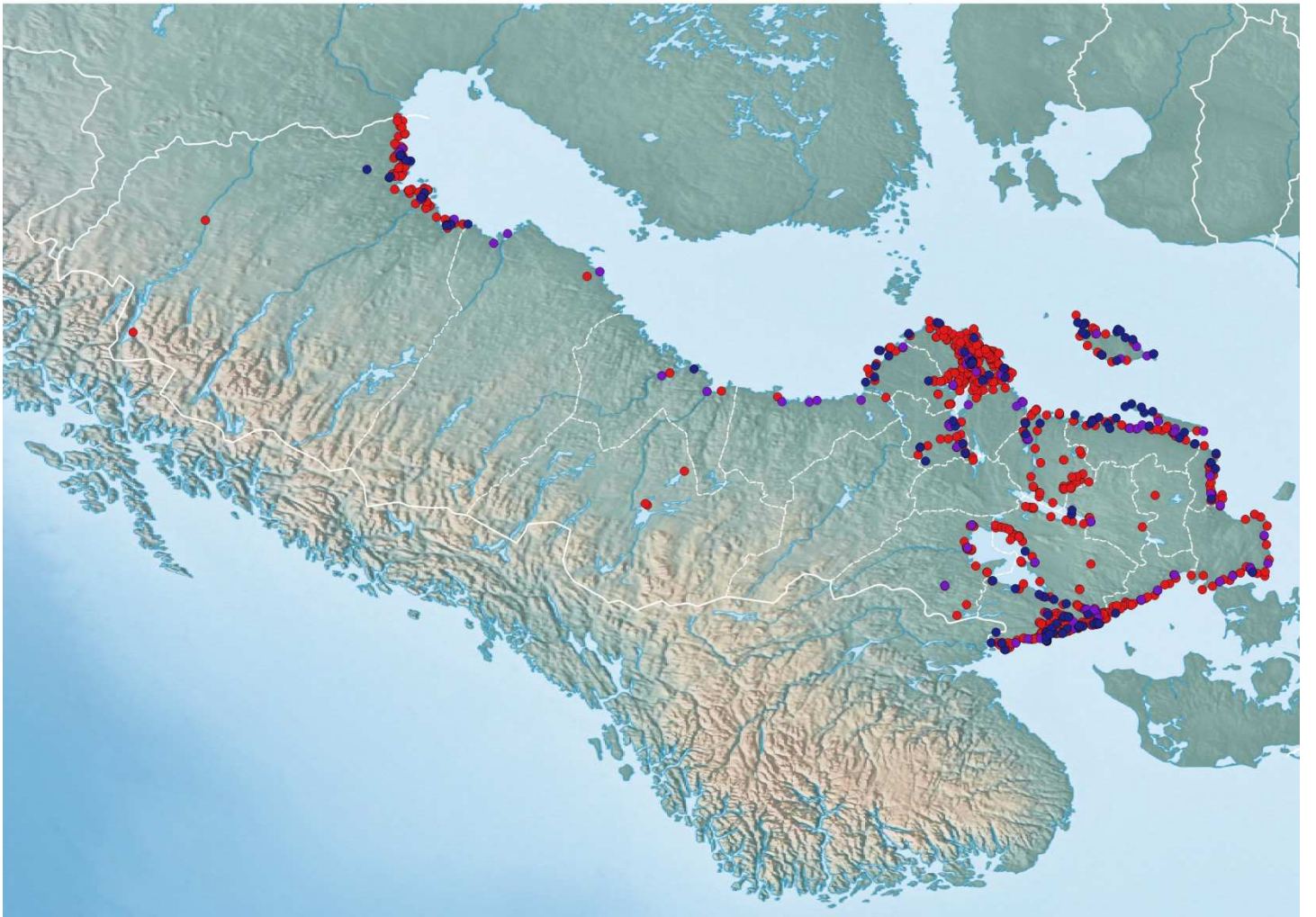
Inventeringen och EBH-stödet

- I EBH-stödet som är den databas där uppgifter om Sveriges potentiellt förorenade områden finns lagrat
- I EBH-stödet finns uppgifter om över 82 000 potentiellt förorenade områden som i vissa fall även kan vara användbart i utredningsarbetet till att lokalisera källorna till förorenade sediment.

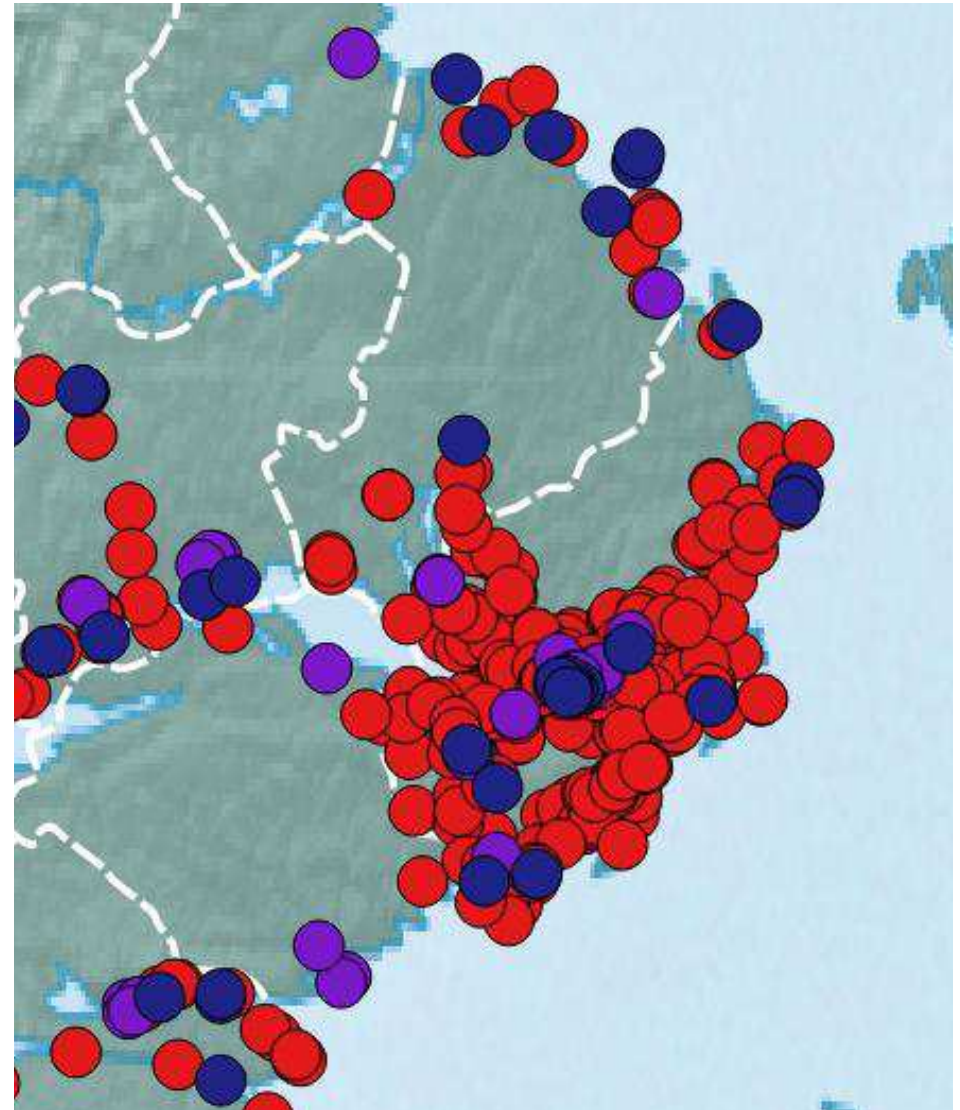
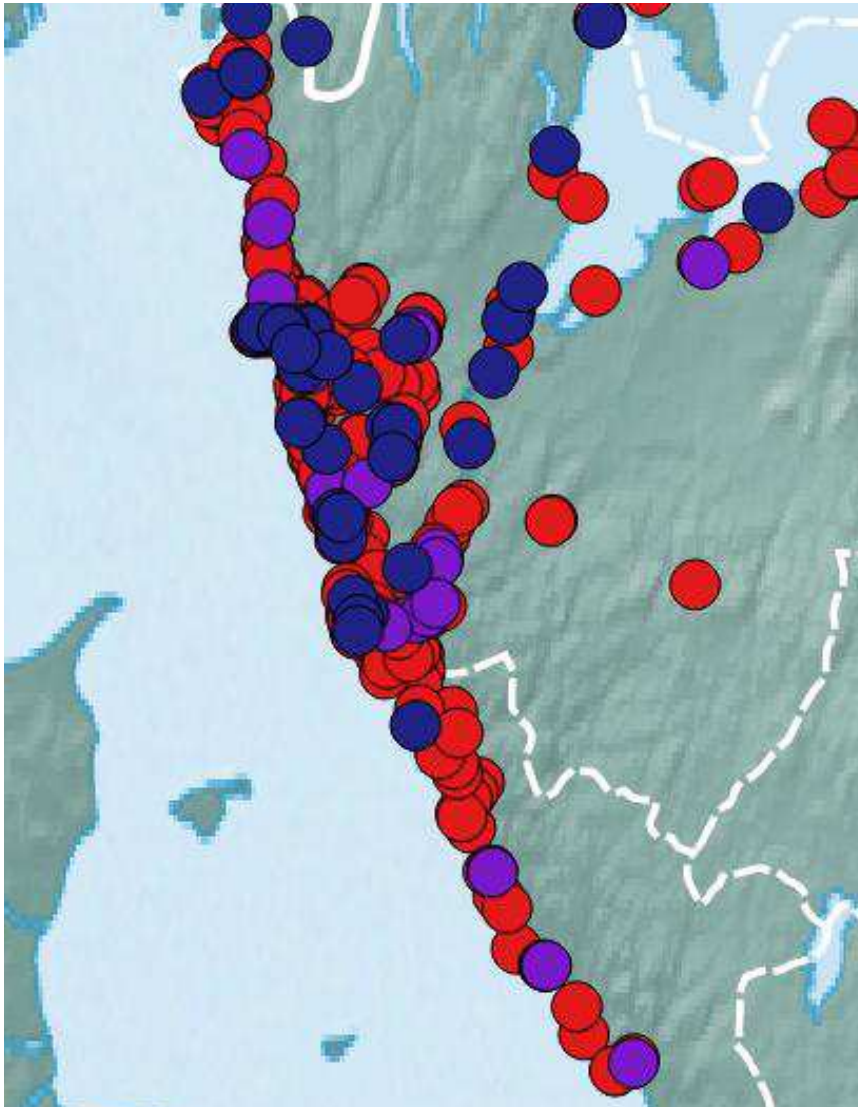

Väst- och östkust

Bidrag

- Förstärkt tillsyn på länsstyrelsen
 - Tillsynsprojekt
 - Utredningar
 - Åtgärder
-
- Naturvårdsverket uppdrar år SGI – korttidsstödet. Frågor om båtklubbar (16 timmar vid tillsyn)

Hur går arbetet till och varför inte har vi inte bekostat saneringar av fritidsbåtshamnar?

- Nationell plan, väntelista, Ist-arbete
- Riskettor nu. (ca 1000 ettor och 7000 tvåor)
- Risk för återkontaminering
- Komplicerad ansvarsfråga
- Projektosäkerheter, osäkerhet med sediment, dyra

Nya riktvärden för TBT

- Riktvärdesmodell och beräkningsverktyget i Excel.
- Senast uppdatering: bekämpningsmedel och giftiga båtbottnfärger.
- Datablad

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Fororenade-omraden/Riktvarden-for-fororenad-mark/>

Riktvärdena denna gång

Planskolor	Båtuppläggningsplatser
DDT	TBT
DDE	DBT
DDD	MBT
Pentakloranilin	Irgarol (cybutrin)
Kvintozen	Diuron
Dieldrin	
Aldrin	

TBT och imposex i marina snäckor

Västkusten

12 stationer (TBT och imposex) sedan 2003

- 2 gradienter från större hamnar
- Referensområden
- Fiskehamnar

Östkusten

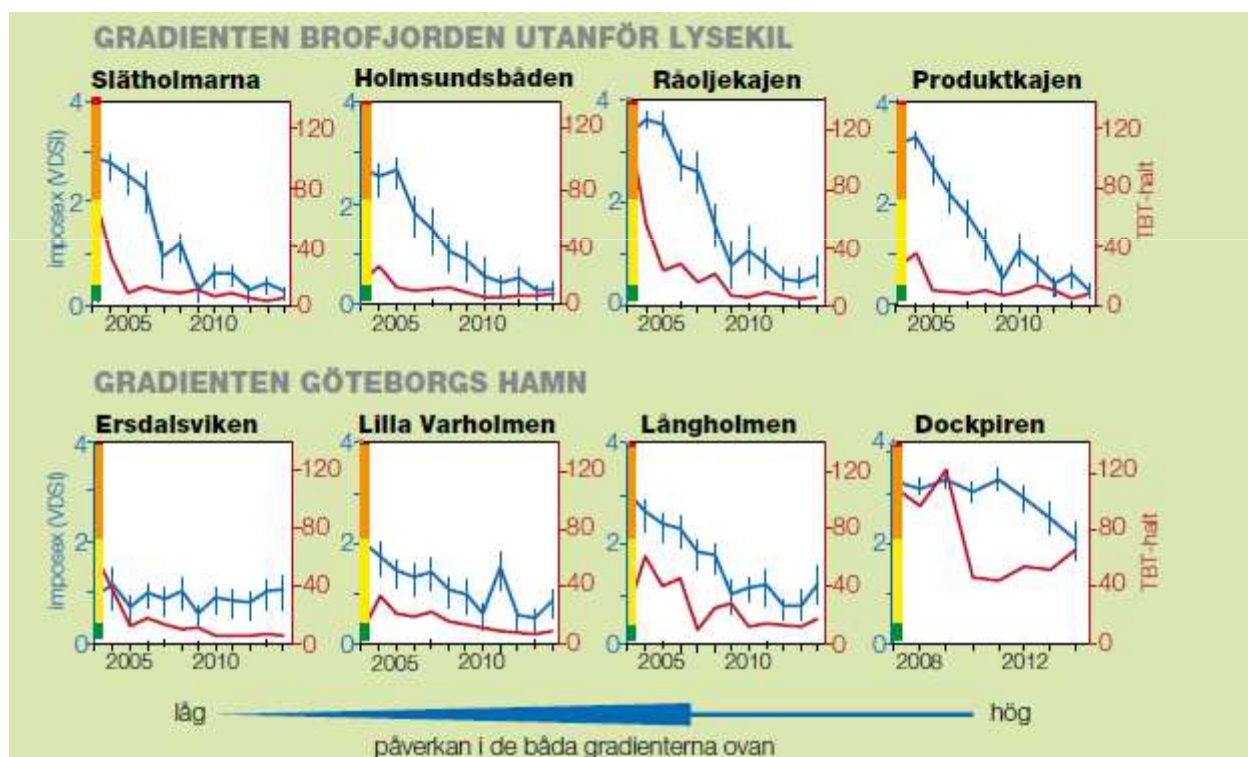
16 stationer (Imposex) sedan 2008

- Hamn, naturhamn och referensområde i sex områden

Utförare: Marine Monitoring AB

Status och trend i marina snäckor

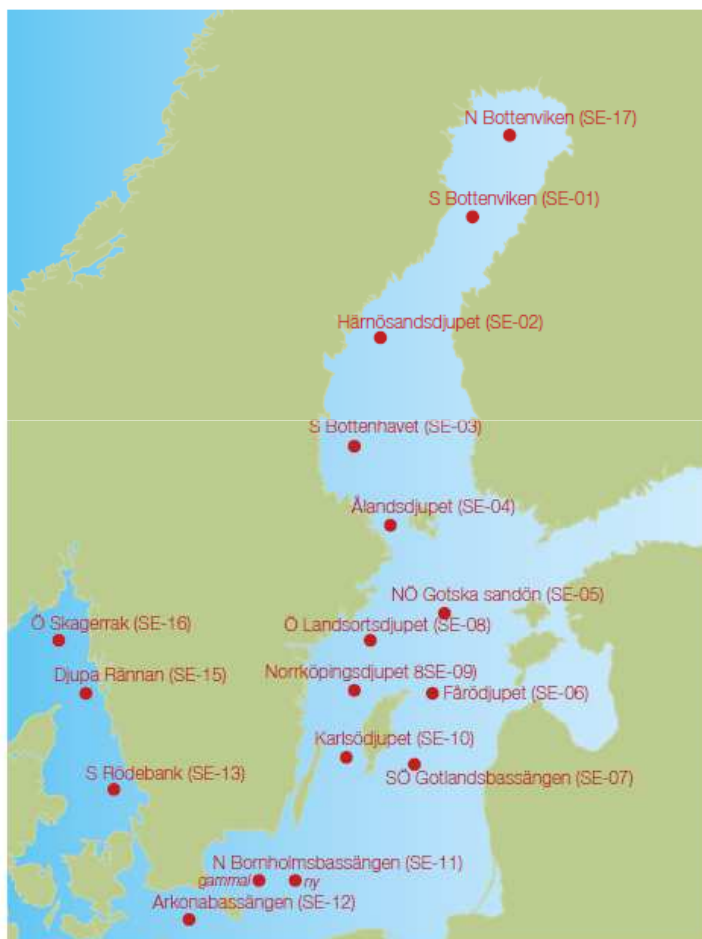
- Gradienterna utanför de större hamnarna visar minskande trender av TBT och imposex med tiden. TBT-halten och imposex-frekvensen minskar också med avståndet från hamnen.

Sammanfattning

- Skagerrak – minskande imposexfrekvens sedan 2003 vid flertalet stationer, status god till måttlig.
- Kattegat – ingen trend, status god till måttlig
- Södra egentliga Östersjön – ingen tydlig trend, status måttlig
- Norra egentliga Östersjön – nedåtgående trend vid någon lokal, status måttlig vid punktkällor och ett par naturhamnar, annars god.

TBT i marina sediment

16 stationer

Tre mätkampanjer hittills 2003, 2008 och 2014. Metaller plus uppåt 140 organiska ämnen, bland dessa TBT och nedbrytningsprodukter.

Utförare: SGU

Status och trend i marina sediment

År	2003	2008	2014
Antal stationer över gränsvärde (1,6 µg/kg dw)	15	10	8
Maxhalt	110 µg/kg dw	32 µg/kg dw	28 µg/kg dw

- Gränsvärdet överskrids fortfarande vid samtliga stationer i Egentliga Östersjön.
- Flera stationer följer ett liknande mönster dvs halterna är betydligt lägre 2008 jämfört med 2003.

ANSVARET VID FÖRORENADE OMRÅDEN

10 kap, 2 kap

Anna Rolf

MILJÖANSVARSDIREKTIVET – 2

LYDELSER AV 10 KAP. MILJÖBALKEN

- Miljöansvarsdirektivet infördes 1 augusti 2007
- äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om förorenade områden som orsakats före 1 aug. 2007
- 10 kap - gäller endast konstaterade förorenade områden

8 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken - faktisk drift

- miljöfarlig verksamhet vars faktiska drift pågått efter den 30 juni 1969
- verkningarna alltjämt pågick vid MB ikraftträdande
- föreligger behov av avhjälpande
- verksamhet som upphört innan – inget ansvar för vu

Faktisk drift - praxis

- MÖD 2005:30 (Klosters fabriker)
- MÖD 2006:36 (Balticgruppen)
- verksamhetsdelarna – tekniskt och miljömässigt samband – integrerade delar eller fristående verksamheter (MÖD 2010:17)

Verksamhetsutövarens ansvar 10 kap. 2 §

- huvudregeln – principen om att förorenaren betalar (2 kap. 8 § och 10 kap. 2 § MB)
- verksamhetsutövare - faktisk och rättslig rådighet över verksamheten (MÖD 2005:64)
- 2 eller flera verksamhetsutövare samtidigt är möjligt (MÖD 2010:19)

Fastighetsägarens ansvar 10 kap. 3§

- subsidiärt i förhållande till verksamhetsutövarens ansvar
- förvärv efter 1 jan. 1999
- känt till eller borde ha upptäckt föroreningen
- aldrig ett större ansvar än verksamhetsutövarens (prop. 2006/07:95 s. 103)

Skälighetsbedömning 10 kap. 4 §

- i skälig omfattning utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som behövs
- hur lång tid som förflutit
- ansvaret för att förhindra framtida skadeverkningar
- bidragit till föroreningarna endast i begränsad mån
- omständigheterna i övrigt

Skälighetsbedömning 10 kap. 4 § - praxis

- MÖD 2010:18 (Tölö)
- MÖD 2010:31 (Mossgropen)
- MÖD 2010:24 (Hjortsberga)
- Skälighetsbedömningen bör göras i 2 steg
- Steg 1 – vilka efterbehandlingsåtgärder är:
 - miljömässigt motiverat
 - rimligt ur kostnadssynpunkt

Forts. skälighetsbedömning 10 kap. 4 § - praxis

- Steg 2 - ansvarets omfattning - bestäms gm att beakta följande:
 - hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna ägt rum
 - vilken skyldighet den ansvarige hade att förhindra framtida skadeverkningar
 - omständigheterna i övrigt
 - bidragit endast i begränsad mån

Forts. skälighetsbedömning 10 kap. 4 § - praxis

- Före och under 1950-talet jämkas ansvaret till noll
- Mellan 1 jan. 1960 och 30 juni 1969 finns ett begränsat ansvar
- Fr.om 1 juli 1969 ingen jämkning p.g.a. tidsaspekten

Solidariskt ansvar - 10 kap. 6 §

- om 2 eller fler vu svarar de solidariskt
- tillsynsmyndigheten kan förelägga vilken som helst
- obetydligt bidrag till förorening – svarar endast för den del som motsvarar egna bidraget

Ansvar för förorenad mark på båtuppläggningsplatser

- huvudregeln – principen om att förorenaren betalar (2 kap. 8 § och 10 kap. 2 § MB)
- verksamhetsutövare - faktisk och rättslig rådighet över verksamheten (MÖD 2005:64)
- finns ingen vu kan fastighetsägaren bli ansvarig 10 kap. 3 §

Fastighetsägare – risker

- kan bli ansvarig för försiktighetsmått 2 kap. och avhjälpande enligt 10 kap. MB
- Även om inte ansvar enligt 10 kap. så risk att stå med förorenad mark – värdeminskning
- kan bli ansvarig såsom VU vid framtida ev. anläggningsarbeten som medför spridning av föroreningarna

Fastighetsägare – hur skydda sig?

- tänka igenom vilka krav de vill ställa på båtklubbarna och upprätta avtal
- arrendeavtal eller andra former av avtal med t.ex. förbud mot att giftiga färger används och åtgärder för att hindra spridning av redan använd färg + andra former av försiktighetsåtgärder
- ekonomisk säkerhet, högre avgifter m.m.

Tack för oss!

- Frågor?
- Förorenade områden
- Cathrine.lundin@naturvardsverket.se
- Juridiska frågor
- Anna.rolf@naturvardsverket.se
- Miljöövervakning
- Goran.marsh@naturvardsverket.se

